Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP23/2008
din 22.02.2008

cu privire la arbitraj

Publicat : 20.05.2008 în MONITORUL OFICIAL Nr. 88-89 art. 314 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

LP211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.26 art.698; în vigoare 30.09.16

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de aplicare şi scopul

prezentei legi

(1) Prezenta lege reglementează modul de constituire, de organizare şi de funcţionare a arbitrajului.

(2) În conformitate cu prezenta lege, arbitrajul poate decide asupra unui litigiu care a apărut din raporturile de drept civil în sens larg dintre părţile cu capacitate deplină de exerciţiu, dacă litigiul a fost trimis, cu acordul părţilor, spre soluţionare în arbitraj, cu excepţia litigiilor în materii în care legea nu permite soluţionarea lor pe calea arbitrajului.

(3) Dacă printr-un tratat internaţional la care Republica Moldova este parte se prevede un alt mod de constituire şi de funcţionare a arbitrajului decât cel stabilit de prezenta lege, se vor aplica prevederile tratatului internaţional.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

arbitraj – cale alternativă de soluţionare a litigiilor atât de către arbitri numiţi pentru fiecare caz aparte (arbitraj ad-hoc), cât şi de instituţii permanente de arbitraj;

arbitru – persoană fizică aleasă de părţi sau numită în modul stabilit de părţi pentru soluţionarea prin arbitraj a litigiului;

instanţă de judecată competentă – instanţă de judecată de drept comun în litigiile ce fac obiectul competenţei judecătoriilor în conformitate cu competenţa jurisdicţională şi competenţa generală stabilite de legislaţia procedurală civilă;

convenţie de arbitraj – acord în a cărui bază părţile remit spre soluţionare în arbitraj toate litigiile sau o parte din litigii, care au apărut sau care ar putea să apară între ele ca rezultat al unui raport juridic contractual sau necontractual. Convenţia de arbitraj poate fi exprimată sub formă de clauză arbitrală inserată în contract ori sub formă de acord independent;

litigiu – conflict izvorât din raporturi juridice civile, inclusiv patrimoniale, dintre părţi, din raporturi obligaţionale contractuale şi necontractuale, cum ar fi: vânzarea-cumpărarea, prestarea de servicii, executarea de lucrări şi altele asemenea sau din raporturi de proprietate şi din alte drepturi reale, inclusiv din dreptul de proprietate intelectuală;

clauză compromisorie – clauză prin care părţile convin ca eventualele litigii născute din contractul în care este inserată sau în legătură cu acesta să fie soluţionate prin arbitraj, arătându-se instituţia de arbitraj. Valabilitatea clauzei compromisorii este independentă de valabilitatea contractului în care este inserată;

compromis – înţelegere între părţi ca un litigiu izvorât cu certitudine între ele să fie soluţionat prin arbitraj, indicîndu-se, sub sancţiunea nulităţii, obiectul litigiului şi instituţia de arbitraj.

Articolul 3. Arbitrabilitatea

(1) Poate face obiectul unei convenţii arbitrale orice drept patrimonial. O convenţie arbitrală cu privire la drepturi nepatrimoniale poate avea efecte juridice în măsura în care părţile sunt îndreptăţite să încheie o tranzacţie cu privire la obiectul acelui litigiu.

(2) Pretenţiile care ţin de dreptul familiei, pretenţiile izvorâte din contractele de locaţiune (chirie) a încăperilor de locuit, inclusiv litigiile cu privire la încheierea, validitatea, încetarea şi calificarea unor astfel de contracte, pretenţiile şi drepturile patrimoniale cu privire la locuinţe nu pot face obiectul unei convenţii arbitrale.

(3) Prezenta lege nu aduce atingere nici unei legi în a cărei virtute unele litigii nu pot fi supuse arbitrajului decât sub anumite condiţii.

Articolul 4. Principiile de bază ale arbitrajului

Principiile de bază ale arbitrajului sunt:

a) respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului;

b) legalitatea;

c) libertatea convenţiilor în arbitraj;

d) constituirea arbitrajului în conformitate cu convenţia părţilor;

e) contradictorialitatea;

f) respectarea dreptului la apărare;

g) confidenţialitatea.

Articolul 5. Organizarea şi desfăşurarea arbitrajului

(1) Arbitrajul se organizează şi se desfăşoară potrivit convenţiei de arbitraj.

(2) Părţile pot stabili, respectând ordinea publică şi bunele moravuri, precum şi dispoziţiile imperative ale legii, prin convenţie de arbitraj sau prin act scris încheiat ulterior, fie direct, fie cu referire la o anumită reglementare având ca obiect arbitrajul, normele de constituire a arbitrajului; numirea, revocarea şi înlocuirea arbitrilor; termenul şi locul arbitrajului; normele de procedură pe care arbitrajul trebuie să le urmeze în soluţionarea litigiului; normele cheltuielilor arbitrale şi repartizarea acestor cheltuieli, conţinutul şi forma hotărârii arbitrale; alte norme privind buna desfăşurare a arbitrajului.

Articolul 6. Arbitrajul

(1) Arbitrajul este o instituţie învestită cu funcţia de a soluţiona litigii care apar între persoane fizice şi/sau juridice.

(2) Arbitrajul poate fi instituţionalizat ca organ permanent pe lângă camere de comerţ, burse, uniuni, asociaţii sau alte organizaţii, unde funcţionează în baza unor regulamente adoptate de acestea, faptul instituţionalizării urmând să fie comunicat Curţii Supreme de Justiţie. Nu pot fi create arbitraje pe lângă autorităţile administraţiei publice centrale şi locale.

(3) Pentru soluţionarea unui anumit litigiu, părţile în litigiu pot institui arbitraj ad-hoc. Modul de instituire a arbitrajului ad-hoc se stabileşte prin acord al părţilor şi nu va fi în contradicţie cu art. 12–15.

(4) În condiţiile prezentei legi, pot activa, de asemenea, arbitraje generale şi speciale, interne şi internaţionale.

Articolul 7. Arbitrajul extraconvenţional

Arbitrajul poate fi prevăzut în mod valabil într-o dispoziţie pentru cauză de moarte sau în alt act unilateral care nu se bazează pe nici un acord.

Capitolul II

CONVENŢIA DE ARBITRAJ

Articolul 8. Noţiunea şi formele convenţiei

de arbitraj

(1) Convenţia de arbitraj este un acord prin care părţile convin să supună arbitrajului

toate litigiile sau anumite litigii ce ar putea să apară între ele cu privire la un raport juridic contractual sau necontractual.

(2) Convenţia de arbitraj se încheie numai în scris, sub sancţiunea nulităţii. Ea poate avea forma unei clauze compromisorii inserate în contractul principal sau forma unei înţelegeri de sine stătătoare, denumite compromis.

(3) În acordul privind soluţionarea litigiilor prin arbitraj, părţile trebuie să indice modul de numire a arbitrilor, cazul de numire a unui arbitru de către o persoană împuternicită, locul examinării litigiului şi să accepte regulile de arbitraj.

Articolul 9. Competenţa instanţelor de judecată

(1) Instanţa de judecată unde este intentată acţiunea privind litigiul care constituie obiectul unei convenţii de arbitraj, la solicitarea unei părţi făcută nu mai tîrziu de prima sa declaraţie asupra fondului litigiului, scoate cererea de pe rol şi trimite litigiul spre soluţionare în arbitraj, cu excepţia cazului în care instanţa de judecată constată că acea convenţie este nulă, nevalabilă sau nesusceptibilă de executare.

(2) Invocarea convenţiei de arbitraj la o etapă mai tîrzie a procedurii rămâne fără efect, cu excepţia cazului în care partea a avut un motiv legal de a nu o invoca şi a invocat-o imediat ce motivul a încetat să existe.

(3) În cazul în care părţile în proces au încheiat o convenţie de arbitraj şi una dintre ele o invocă în instanţă de judecată, aceasta din urmă îşi verifică competenţa. Instanţa va reţine spre soluţionare cauza dacă:

a) pârâtul şi-a formulat apărarea în fond fără nici o rezervă, întemeiată pe convenţia de arbitraj;

b) convenţia de arbitraj este lovită de nulitate, şi-a pierdut valabilitatea ori este nesusceptibilă de executare;

c) arbitrajul nu poate fi constituit din cauze vădit imputabile pârâtului.

(4) În alte cazuri decât cele de la alin.(3), instanţa de judecată, la cererea uneia dintre părţi, îşi va declina competenţa dacă va constata existenţa unei convenţii de arbitraj. În caz de conflict de competenţă, hotărăște instanţa de judecată ierarhic superioară.

(5) Partea pierde dreptul să invoce convenţia de arbitraj în instanţă de judecată pentru a stopa procesul judiciar iniţiat dacă:

a) s-a opus cererii de arbitraj a celeilalte părţi;

b) nu a numit arbitrul în termen;

c) nu a plătit în termen partea sa de cheltuieli arbitrale.

(6) Dacă s-a intentat acţiunea indicată la alin.(1), procedura arbitrală poate fi începută sau continuată şi poate fi pronunţată hotărârea arbitrală, în timp ce conflictul de

competenţă urmează a fi soluţionat în instanţă de judecată.

(7) În cazul în care litigiul este trimis spre soluţionare în arbitraj ad-hoc, oricare dintre părţile în litigiu poate sesiza instanţa de judecată care ar fi fost competentă să soluţioneze litigiul în fond în primă instanţă, dacă nu exista convenţia de arbitraj, pentru a înlătura piedicile care apar în procesul de organizare şi desfăşurare a procedurii arbitrale.

Articolul 10. Competenţa de a aplica măsuri

de asigurare

Instanţa de judecată poate, la orice etapă a procedurii arbitrale, inclusiv la etapa iniţierii acestei proceduri, să ia decizii privind aplicarea măsurilor de asigurare la cererea unei părţi, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

Capitolul III

ARBITRII

Articolul 11. Arbitrii

(1) Poate fi arbitru orice persoană fizică având capacitate deplină de exerciţiu care şi-a dat consimțământul să arbitreze şi care, după părerea părţii în cauză, este competentă în a soluţiona litigiul.

(2) Nu poate fi arbitru persoana care:

a) se află sub tutelă sau curatelă;

b) are antecedente penale nestinse;

c) a pierdut statutul de judecător, avocat, notar, procuror, de ofiţer de urmărire penală sau de lucrător al organelor de drept pentru săvârșirea de acţiuni incompatibile cu activitatea sa profesională;

d) nu poate fi aleasă (numită) în această calitate datorită statutului funcţiei sale, stabilit de lege.

(3) Părţile sunt libere să stabilească numărul de arbitri şi modul lor de numire.

(4) Dacă părţile nu au stabilit numărul de arbitri, litigiul se judecă de către 3 arbitri, câte unul numit de fiecare parte, iar al treilea – supraarbitrul (preşedintele completului) – desemnat de cei doi arbitri. Părţile sau arbitrii pot decide ca în calitate de supraarbitru să fie desemnat unul dintre arbitrii numiţi de părţi.

(5) Dacă există mai mulţi reclamanţi sau mai mulţi pârâți, părţile care au interese comune pot numi un singur arbitru.

(6) Este nulă clauza convenţiei de arbitraj care prevede dreptul uneia dintre părţi de a numi arbitrul în locul celeilalte părţi sau de a avea mai mulţi arbitri decât cealaltă parte.

(7) Lista arbitrilor este aprobată de organul pe lângă care s-a înfiinţat arbitrajul, în modul stabilit de acest organ, şi are un caracter de recomandare. În principiu, partea poate numi în calitate de arbitru orice persoană care întruneşte exigenţele prevăzute de prezenta lege.

(8) Dacă renunţă să-şi exercite împuternicirile din motive neîntemeiate, arbitrul este radiat din lista arbitrilor instituţiei arbitrale.

Articolul 12. Numirea şi înlocuirea arbitrilor

(1) Arbitrii sunt numiţi sau înlocuiţi potrivit convenţiei de arbitraj.

(2) În caz de vacanţă, pentru orice cauză, recuzare, abţinere, renunţare, împiedicare, deces al arbitrului, se va proceda la înlocuirea acestuia potrivit dispoziţiilor stabilite pentru numirea lui.

(3) În cazul în care arbitrul unic sau, după caz, arbitrii nu au fost numiţi prin convenţie de arbitraj şi nici nu s-a prevăzut modalitatea de numire, partea care vrea să recurgă la arbitraj trimite o notificare scrisă părţii adverse, prin care aceasta din urmă este invitată să numească arbitrul.

(4) Notificarea prevăzută la alin.(3) trebuie să se refere la convenţia de arbitraj, să enunţe succint pretenţiile şi temeiurile lor (obiectul litigiului), să indice numele, domiciliul şi datele profesionale ale arbitrului unic propus sau numit de partea care vrea să recurgă la arbitraj.

(5) Partea notificată trebuie să trimită, la rândul ei, în termen de 15 zile de la primirea notificării, răspuns la propunerea de numire a arbitrului.

(6) Partea care a notificat cealaltă parte despre numirea arbitrului nu poate revoca fără consimțământul celeilalte părţi numirea astfel făcută.

(7) Dacă partea opusă nu numeşte în termen un arbitru, instanţa de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau preşedintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituţionalizat, trebuie să numească un arbitru la cererea primei părţi.

(8) Numirea unui arbitru de către o parte nu limitează dreptul acesteia de a invoca incompetenţa arbitrajului.

Articolul 13. Acceptarea împuternicirilor de arbitru

(1) Acceptarea împuternicirilor de arbitru trebuie făcută în scris şi comunicată părţilor în termen de 5 zile de la data primirii propunerii de numire.

(2) În termen de 10 zile de la ultima acceptare, cei doi arbitri vor proceda la numirea supraarbitrului, care se va conforma prevederilor alin.(1). Dacă cei doi arbitri numiţi omit să desemneze un al treilea arbitru în termenul menţionat, instanţa de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau preşedintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituţionalizat, trebuie să numească arbitrul la cererea părţii.

(3) În cazul în care un arbitru urmează a fi numit de către o persoană împuternicită de părţi în convenţia de arbitraj, dar asemenea numire nu a fost făcută în decursul a 15 zile de la data la care partea a cerut persoanei împuternicite să numească arbitrul, instanţa de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau preşedintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituţionalizat, trebuie să numească arbitrul la cererea părţii.

(4) Procedura stabilită la alin.(3) va fi urmată şi în cazul în care părţile trebuie să numească un arbitru de comun acord, însă nu au căzut de acord în decursul a 30 de zile de la data la care partea opusă a primit de la prima parte notificarea despre desemnarea arbitrului.

(5) Dacă părţile nu se pot înţelege privitor la numirea unui arbitru unic ori dacă o parte nu numeşte arbitrul, ori dacă cei doi arbitri nu cad de acord asupra persoanei supraarbitrului, partea care vrea să se recurgă la arbitraj poate cere preşedintelui arbitrajului să procedeze la numirea arbitrului sau, după caz, a supraarbitrului.

Articolul 14. Temeiurile şi procedura de recuzare

(1) Dacă acceptă numirea sa în calitate de arbitru, persoana este obligată să dezvăluie până la acceptare orice circumstanţă de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparţialităţii sau independenţei sale ori de natură să contravină convenţiei părţilor. Începând cu data numirii sale şi pe parcursul întregii proceduri arbitrale, arbitrul este obligat să dezvăluie fără întârziere părţilor asemenea circumstanţe, cu excepţia cazului când le-a informat anterior despre acestea.

(2) Un arbitru nu poate fi recuzat decât dacă există o circumstanţă de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparţialităţii sau independenţei sale sau dacă acesta nu posedă calificările convenite de părţi. O parte nu poate recuza arbitrul pe care l-a numit sau la a cărui numire a participat decât pentru o cauză despre care a luat cunoştinţă după numire sau după participare la numire.

(3) Sub rezerva dispoziţiilor alin.(5), părţile sunt libere să convină asupra procedurii de recuzare a unui arbitru.

(4) Dacă părţile nu au convenit ca în alin.(3), partea care are intenţia să recuzeze un arbitru trebuie să expună în scris instituţiei arbitrale cauzele recuzării în decursul a 15 zile de la data la care a luat cunoştinţă despre constituirea arbitrajului sau de la data la care instituţia arbitrală a luat cunoştinţă de circumstanţele vizate la alin. (2). Dacă arbitrul recuzat nu se retrage din oficiu sau dacă cealaltă parte nu acceptă recuzarea, arbitrajul, inclusiv arbitrul recuzat, trebuie să se pronunţe asupra recuzării.

(5) Dacă recuzarea nu poate fi obţinută conform procedurii convenite între părţi sau conform alin.(4), partea care solicită recuzarea poate, în termen de 30 de zile de la primirea înştiinţării despre decizia de respingere a recuzării, să solicite instanţei de judecată să decidă printr-o încheiere asupra recuzării. Această încheiere nu este supusă căilor de atac. În timp ce cererea de recuzare este pendinte în faţa instanţei de judecată, arbitrajul, inclusiv arbitrul recuzat, poate continua procedura arbitrală şi emite hotărârea arbitrală.

Articolul 15. Răspunderea arbitrilor

(1) Arbitrii sunt răspunzători de daune în condiţiile legii dacă:

a) după acceptare, renunţă în mod nejustificat la împuternicirile lor;

b) nu participă fără motiv justificat la judecarea litigiului ori nu pronunţă hotărârea în termenul stabilit în hotărârea arbitrală;

c) nu respectă caracterul confidenţial al arbitrajului, publicând sau divulgând date de care iau cunoştinţă în calitatea de arbitru fără a avea autorizarea părţilor;

d) încalcă în mod flagrant obligaţiile ce le revin.

(2) În cazul arbitrajului organizat pe lângă o instituţie permanentă, toate atribuţiile ce revin instanţei de judecată în temeiul dispoziţiilor prezentului capitol le exercită această instituţie conform regulamentului său, dacă acest regulament nu prevede altfel.

Articolul 16. Temeiurile de încetare a împuternicirilor

arbitrului

(1) Împuternicirile arbitrului încetează în caz de autorecuzare sau de recuzare în conformitate cu art. 14, în caz de deces, de incapacitate de a participa la examinarea litigiului şi în alte temeiuri în care arbitrul nu participă la examinarea litigiului în decursul unei perioade nejustificat de îndelungate.

(2) Împuternicirile arbitrului încetează odată cu adoptarea hotărârii în litigiul examinat.

Capitolul IV

SESIZAREA INSTITUŢIEI ARBITRALE. CUPRINSUL CERERII

DE ARBITRAJ. REFERINŢA ŞI ACŢIUNEA RECONVENŢIONALĂ

Articolul 17. Sesizarea instituţiei arbitrale

(1) Partea care se consideră vătămată într-un drept al său poate să depună în scris instituţiei arbitrale o cerere de arbitraj.

(2) Cererea de arbitraj va cuprinde:

a) numele şi domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea şi sediul, pentru persoanele juridice, sau reşedinţa părţilor;

b) numele persoanei care reprezintă partea în litigiu;

c) referinţa la convenţia de arbitraj;

d) motivele de fapt şi de drept, precum şi probele pe care se întemeiază cererea;

e) obiectul şi valoarea cererii, precum şi indicarea calculului prin care s-a ajuns la

determinarea acestei valori;

f) numele şi domiciliul persoanei numite în calitate de arbitru;

g) semnătura părţii.

(3) La cererea de arbitraj se anexează procura, eliberată conform prevederilor legale, care confirmă împuternicirile reprezentantului în instituţia arbitrală, potrivit alin.(2) lit. b), copia de pe contract în care este inserată convenţia de arbitraj şi, după caz, copia de pe compromis.

Articolul 18. Termenul şi locul desfăşurării

procedurii arbitrale

(1) Procedura arbitrală se consideră începută la data recepţionării cererii de arbitraj.

(2) Dacă părţile nu au convenit altfel, arbitrajul trebuie să pronunţe hotărârea în cel mult 6 luni de la data constituirii sale.

(3) Părţile stabilesc locul desfăşurării procedurii arbitrale. În lipsa unui acord în acest sens încheiat în termenul stabilit de arbitraj, locul arbitrajului va fi stabilit de instituţia arbitrală, lându-se în considerare atât circumstanţele cazului, cât şi accesibilitatea pentru părţi. Dacă nici părţile, nici instituţia arbitrală nu au stabilit locul arbitrajului, se va considera loc al arbitrajului locul pronunţării hotărârii (sentinţei) arbitrale.

Articolul 19. Referinţa şi acţiunea reconvenţională

(1) În termenul convenit de părţi ori stabilit de instituţia arbitrală, în cel mult 30 de zile de la primirea copiei de pe cererea de arbitraj, pârâtul face o referinţă, în care expune excepţiile privind cererea reclamantului, răspunsul în fapt şi în drept la această cerere, probele propuse în apărare, precum şi, în modul corespunzător, menţiunile prevăzute la art. 17.

(2) Excepţiile şi alte mijloace de apărare pe care pârâtul nu le-a menţionat în referinţă trebuie ridicate, sub sancţiunea decăderii, cel târziu la data primului termen de înfăţişare. În cazul în care procedura arbitrală are loc în baza înscrisurilor, documentelor şi altor dovezi scrise, prezentate de părţi, fără dezbateri orale, pârâtul trebuie să ridice excepţiile în cel mult 15 zile de la data depunerii referinţei. La o dată ulterioară, pârâtul este decăzut din dreptul de a prezenta excepţii.

(3) Dacă are pretenţii împotriva reclamantului derivând din acelaşi raport juridic, pârâtul poate face acţiune reconvenţională, care se soluţionează concomitent sau ulterior cererii de arbitraj. În cazul în care invocă obiecţii faţă de circumstanţele înaintate de reclamant, pârâtul poate introduce referinţă. Acţiunea reconvenţională se depune în termenul de depunere a referinţei sau cel târziu la data primului termen de înfăţişare şi trebuie să întrunească aceleaşi condiţii ca şi cererea principală.

(4) Intentarea acţiunii reconvenţionale se face potrivit regulilor generale de intentare a acţiunii.

(5) Piratul trimite reclamantului şi fiecărui arbitru copia de pe referinţă sau, după caz, de pe acţiunea reconvenţională, de pe înscrisurile anexate la ea.

Capitolul V

PROCEDURA ARBITRALĂ

Articolul 20. Condiţiile procedurii arbitrale

(1) Arbitrajul trebuie să fie imparţial şi să abordeze cauza arbitrală într-o manieră practică şi expeditivă.

(2) Procedura arbitrală trebuie să asigure părţilor, sub sancţiunea nulităţii hotărârii arbitrale, egalitatea de tratament, respectarea dreptului de apărare şi a principiului contradictorialităţii.

Articolul 21. Măsurile de asigurare a procedurii

arbitrale

(1) Comunicarea între părţi sau către părţi a înscrisurilor litigiului, a citaţiilor, a hotărârilor arbitrale şi a încheierilor de şedinţă se face prin scrisoare recomandată, cu recipisă de predare sau cu confirmare de primire, excepţie făcând cazul în care s-a convenit asupra unei alte metode de comunicare. Informaţiile şi înştiinţările pot fi făcute prin orice alt mijloc de comunicare ce permite stabilirea probei comunicării şi a textului transmis.

(2) Înscrisurile pot fi înmânate şi personal părţilor contra semnătură.

(3) Dovezile de comunicare se depun la dosar.

Articolul 22. Pregătirea litigiului pentru dezbatere

(1) După expirarea termenului de depunere a referinţei, instituţia arbitrală verifică stadiul litigiului pentru dezbatere şi, dacă consideră necesar, dispune măsurile corespunzătoare pentru completarea dosarului.

(2) După verificarea stabilită la alin.(1), instituţia arbitrală fixează, după caz, termenul pentru dezbaterea litigiului şi dispune citarea părţilor.

(3) Între data primirii citației şi data începerii dezbaterilor trebuie să existe un interval de cel puţin 15 zile.

(4) Părţii trebuie să i se asigure posibilitatea de a lua cunoştinţă de toate documentele şi materialele legate de litigiu înaintate arbitrajului de cealaltă parte sau de alte persoane.

(5) Arbitrajul trebuie să asigure părţilor, în măsura necesarului, posibilitatea prezentării, în scris şi oral, a pretenţiilor, argumentelor şi probelor.

Articolul 23. Măsurile de asigurare a obiectului

litigiului

(1) Înaintea arbitrajului sau pe parcursul lui, orice parte poate cere instanţei de judecată competente să încuviinţeze măsurile asigurătorii şi măsurile cu privire la obiectul litigiului ori să constate anumite împrejurări de fapt.

(2) La cererea prevăzută la alin.(1) se anexează în copie cererea de arbitrare sau, în lipsa acesteia, dovada notificării prevăzute la art. 12 alin.(3) şi (4), precum şi convenţia de arbitraj.

(3) Încuviinţarea măsurilor prevăzute la alin.(1) vor fi aduse la cunoştinţa instituţiei arbitrale de către partea care le-a solicitat.

(4) În cursul arbitrajului, măsurile asigurătorii, constatarea unor anumite împrejurări de fapt pot fi încuviinţate şi de instituţia de arbitraj. În caz de neacceptare, executarea acestor măsuri o dispune instanţa de judecată.

Articolul 23[1]. Suspendarea procedurii arbitrale

Instituţia arbitrală este obligată să suspende procedura arbitrală în cazul iniţierii medierii cu privire la acelaşi litigiu pe perioada desfăşurării medierii, în condiţiile Legii nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere.

[Art.23[1] introdus prin LP211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.26 art.698; în vigoare 30.09.16]

Articolul 24. Şedinţa arbitrajului

(1) La dezbaterea litigiului, părţile pot participa personal sau prin reprezentanţi şi pot fi asistate de orice persoană.

(2) Faptul că partea citată legal nu s-a prezentat la dezbatere nu împiedică dezbaterea litigiului, cu excepţia cazului când partea lipsă invocă, cel târziu în preziua dezbaterii, motive temeinice de amânare, informând cealaltă parte şi arbitrii. Amânarea poate fi cerută numai o singură dată.

(3) Litigiul este examinat, de regulă, în şedinţă închisă. Examinarea litigiului în şedinţă deschisă se permite numai cu încuviinţarea ambelor părţi.

(4) Traducerea documentelor este asigurată de părţi. Acestea pot conveni asupra limbii de lucru în proces.

(5) Dezbaterile arbitrale se consemnează în încheierea şedinţei. Orice dispoziţie a instituţiei arbitrale va fi consemnată în încheiere şi va fi motivată.

(6) Părţile au dreptul să ia cunoştinţă de conţinutul încheierii şi al tuturor actelor din dosar.

(7) Supraarbitrul stabileşte ordinea audierilor şi conduce dezbaterile.

(8) După dezbateri orale, arbitrajul ia hotărâri.

(9) Arbitrajul poate lua hotărâre în cauza arbitrală în bază de înscrisuri, documente şi de alte dovezi scrise, prezentate de părţi, fără dezbateri orale ale cauzei, dacă aşa au prevăzut părţile sau dacă ele au renunţat la dezbateri orale.

Articolul 25. Administrarea probelor

(1) Administrarea probelor se efectuează în şedinţă a arbitrajului.

(2) Instituţia arbitrală poate dispune ca administrarea probelor să fie efectuată în faţa unui arbitru din componenţa sa.

Articolul 26. Procesul-verbal al şedinţei

(1) Dezbaterile arbitrale se consemnează în procesul-verbal al şedinţei.

(2) Orice dispoziţie a instituţiei arbitrale se consemnează în proces-verbal şi va fi motivată.

(3) Pe lângă elementele prevăzute la art. 29 alin.(2) lit. a) şi b), procesul-verbal trebuie să cuprindă:

a) o scurtă descriere a desfăşurării şedinţei;

b) cererile şi susţinerile părţilor;

c) motivele măsurilor dispuse;

d) dispozitivul;

e) semnăturile arbitrilor, cu respectarea prevederilor art. 28 alin.(4).

Articolul 27. Dreptul aplicabil fondului litigiului

şi competenţa deciderii asupra

litigiului

(1) Arbitrajul soluţionează litigiul în conformitate cu normele de drept pe care părţile le-au ales ca fiind aplicabile fondului litigiului, stabilite în contract sau în alt acord al părţilor.

(2) Arbitrajul aplică normele de drept ale Republicii Moldova, ale altor state, precum şi uzanţele comerciale în astfel de litigii.

(3) Arbitrajul are dreptul să hotărască asupra competenţei sale de a decide asupra litigiului şi, în legătură cu aceasta, asupra validităţii convenţiei de arbitraj. Constatarea nulităţii contractului nu implică de plin drept nulitatea convenţiei de arbitraj inserate în contract. Decizia prin care arbitrajul se declară competent nu poate fi atacată în instanţă de judecată decât concomitent cu hotărârea finală asupra fondului litigiului.

Capitolul VI

HOTĂRÎREA ARBITRALĂ

Articolul 28. Hotărârea arbitrală

(1) Asupra problemelor remise arbitrajului spre soluţionare în fond se decide prin hotărâre. În cazul în care arbitrajul încetează să efectueze procedura arbitrală fără a decide asupra problemelor remise spre soluţionare, o astfel de încetare are loc prin hotărâre. Dacă părţile au încheiat o tranzacţie asupra litigiului, arbitrajul poate, la cererea părţilor, să o confirme prin hotărâre. Alte dispoziţii ale arbitrajului care nu sunt inserate în hotărâre se emit sub formă de încheiere.

(2) Dacă o parte renunţă la pretenţie, arbitrajul o scoate de pe rol, cu excepţia cazului în care partea opusă îi solicită să se pronunţe asupra pretenţiei.

(2^1) Dacă în timpul procedurii arbitrale părţile au încheiat o tranzacţie, la solicitarea acestora procedura arbitrală încetează. Tranzacţia se aprobă prin hotărîre arbitrală.

[Art.28 al.(2^1) introdus prin LP211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.26 art.698; în vigoare 30.09.16]

(3) În toate cazurile, pronunţarea hotărârii trebuie să fie precedată de deliberare în secret cu participarea tuturor arbitrilor în persoană, fiecare semnând hotărârea.

(4) Dacă arbitrajul este compus din 3 arbitri, hotărârea se ia cu majoritate de voturi. Dacă o opinie nu întruneşte majoritatea de voturi, cea a supraarbitrului prevalează. Arbitrul care face opinie separată asupra litigiului o anexează, invocând motivele de rigoare.

(5) Hotărârea se remite părţilor în cel mult 10 zile de la pronunţare.

(6) Hotărârea arbitrală remisă părţilor are efectele unei hotărâri judecătoreşti definitive.

Articolul 29. Forma şi conţinutul hotărârii

(1) Hotărârea se emite în scris şi se semnează de toţi membrii completului de arbitraj sau, după caz, de arbitrul unic, indicându-se motivul lipsei uneia dintre semnături.

(2) Hotărârea arbitrală trebuie să cuprindă:

a) componenţa arbitrajului, data şi locul pronunţării sale;

b) numele şi domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea şi sediul, pentru persoanele juridice, sau reşedinţa părţilor;

c) referinţa la convenţia de arbitraj în al cărei temei s-a procedat la arbitraj;

d) obiectul litigiului;

e) motivele de fapt şi de drept ale hotărârii, iar în cazul arbitrajului în echitate, motivele care stau la baza soluţiei;

f) semnăturile arbitrilor;

g) alte prevederi.

(3) La cererea oricărei părţi, arbitrajul trebuie să ia o hotărâre de interpretare a dispoziţiilor din hotărârea arbitrală în termen de 30 zile de la data adoptării hotărârii.

(4) Greşelile tipografice, de calcul sau alte greşeli similare ori omisiuni din hotărâre pot fi rectificate, printr-o încheiere, la cererea oricărei părţi sau din oficiu de către arbitri, în termenul prevăzut de alin.(3).

(5) Hotărârea de completare, hotărârea de interpretare şi încheierea de corectare a greşelilor se dau cu citarea părţilor. Aceste acte fac parte integrantă a hotărârii arbitrale. O parte poate solicita instanţei arbitrale rectificarea hotărârii arbitrale sau pronunţarea unei hotărâri adiţionale doar cu notificarea celeilalte părţi.

(6) Părţile nu pot fi obligate la plata cheltuielilor de completare, interpretare sau corectare a hotărârii arbitrale.

(7) Dosarul se păstrează la instituţia permanentă de arbitraj sau, în cazul arbitrajului ad-hoc, la instanţa de judecată care ar fi fost competentă să decidă în cauză dacă nu exista convenţia de arbitraj.

Articolul 30. Rectificarea şi interpretarea

hotărârii. Hotărârea adițională

(1) Dacă, în hotărârea sa, arbitrajul nu s-a pronunţat asupra unui capăt de cerere, oricare dintre părţi sau dintre arbitri, din oficiu, poate solicita, în termen de 15 zile de la data primirii sau, după caz, de la data pronunţării hotărârii, completarea acesteia.

(2) În cazul în care se pronunţă asupra unui capăt de cerere susţinut în procedura arbitrală, dar neinclus în hotărârea arbitrală, instituţia arbitrală adoptă o hotărîre adiţională.

Articolul 31. Contestarea hotărârii arbitrale

în instanţă de judecată competentă

(1) Hotărârea arbitrală poate fi contestată de orice parte printr-o cerere în anulare adresată instanţei de judecată competente în termen de 3 luni din ziua primirii hotărârii arbitrale de către partea care a depus cererea de anulare.

(2) Instanţa de judecată va pronunţa o încheiere cu privire la desfiinţarea totală sau parţială a hotărârii arbitrale sau la refuzul de a o desfiinţa, în condiţiile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

(3) Procedura de contestare a hotărârilor arbitrale este reglementată de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Articolul 32. Cheltuielile arbitrale

(1) Cheltuielile de organizare şi desfăşurare a arbitrajului, remuneraţia arbitrilor, cheltuielile de administrare a probelor, remuneraţia experţilor şi a traducătorilor, cheltuielile de deplasare şi alte cheltuieli sunt suportate potrivit înţelegerii dintre părţi.

(2) Dacă între părţi nu există o înţelegere privind cheltuielile de arbitraj, acestea sunt suportate de partea care a pierdut litigiul, în funcţie de admiterea integrală sau parţială a cererii.

(3) În cazul în care arbitrajul a fost organizat pe lângă o instituţie permanentă, cheltuielile arbitrale se stabilesc şi se plătesc potrivit regulamentului respectivei instituţii.

Articolul 33. Executarea hotărârilor arbitrale

(1) Hotărârea arbitrală este obligatorie, urmând să fie executată benevol, imediat sau în termenul indicat în ea, de partea împotriva căreia s-a pronunţat.

(2) Partea câștigătoare poate cere eliberarea titlului executoriu asupra hotărârii arbitrale. Încheierea judecătorească cu privire la eliberarea titlului executoriu asupra hotărârii arbitrale sau la refuzul eliberării acestui titlu trebuie pronunţată în decursul a 30 de zile de la data depunerii cererii. Procedura de eliberare a titlului executoriu asupra hotărârilor arbitrale este reglementată în Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

(3) Hotărârea arbitrală asupra căreia a fost eliberat titlu executoriu se execută silit, similar modului de executare a unei hotărâri judecătoreşti.

Articolul 34. Arbitrajul internaţional

(1) Litigiul arbitral care se desfăşoară în Republica Moldova este considerat internaţional dacă s-a născut dintr-un raport de drept privat cu element de extraneitate.

(2) Prin convenţie de arbitraj se poate conveni asupra unui arbitraj internaţional care să aibă loc în Republica Moldova sau în o altă ţară.

(3) Modul de constituire şi de funcţionare a arbitrajului comercial internaţional este reglementat în Legea cu privire la arbitrajul comercial internaţional.

Capitolul VII

DISPOZIŢII FINALE

Articolul 35.

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 129-XIII din 31 mai 1994 cu privire la judecata arbitrală (arbitraj).

(2) Legea nr. 129-XIII din 31 mai 1994 se aplică la procesele de arbitraj care au început înaintea intrării în vigoare a prezentei legi şi la procesele de încuviinţare a executării hotărârilor arbitrale străine dacă cererile au fost depuse până la intrarea în

vigoare a prezentei legi.

(3) În termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul va înainta propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în conformitate cu prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI MARIAN LUPU

Nr. 23-XVI. Chişinău, 22 februarie 2008.